একাৰ ডালে বাৰে বাৰে
কৰে দিগ্‌দাৰ
ঘড়ীটো নাবাজে কিয়
কাঁটাডাল বৈ থাকে তাৰ?

বৰ ভোক লাগে মোৰ
ভোকে আহি ধৰে,
মাজনী বৰ বেয়া
তেও মোক নেৰে।

আমাৰ ঘৰটো ভাল
ফুল থকা আগফাল,
আমে-জামে
কলাগছে
তামোলবে ভৰা পাছফাল।

চিৰা খুন্দা ঢেকীশাল
লগতে খুন্দনা এটা
এটা উৰাল,
ফুলাম-গামোচা বোৱা
মাৰ তাঁতশাল
তুবৰি বনেৰে আছে ধুনীয়া চোতাল।
পিছে হ'লে
ময়ে আৰু
অৰুণ বাপুৱে
চিক্ চিক্কৈ জানো
পাকঘৰটোহে হ'লে
আটাইবোৰতকৈ
ভালতোকে ভাল।

আলু পোৰা
কেনে মজা!
থাকে তাত
মাছ ভজা,
মিঠৈ-সন্দেহ
থাকে
যত পাবি খাবি ;

মাজনীয়ে হলে
তালে, বাৰে বাৰে গ'লে
চকু পোন্দোৱাই ধৰি
দুৱাৰত মাৰি দিয়ে
শকত ভোম্বোলসিং
মস্ত তলা-চাবি।

তলাডালে
হাঁহে চাই
ঢেক্‌ঢেক্‌কৈ—
এনে খং উঠে যেন
তাক ধৰি
ভুকু দিমগৈ।

ঝিকিমিকি পখিলাৰ চিকিমিকি পাখি
বিণ্‌জিন্‌ বিননিবে উৰে মউমাখি।
আমে-জামে মলিয়ায় কুঁহি কুঁহি পাত
বাইদেৱে বিহুনাম গায় জাত জাত।
কিমান তাৰিখে বিহু
জানা নেহে বাৰু ?

ঘিলাপিঠা এনে এঠা
খোলাচপৰীয়া মিঠা
শিং থকা তিলপিঠা
সঙা-বগা আলু
নাৰিকলৰ লাৰু,
খাই মোৰ লাগে ভাল
বাইদেৱে বিহু নাচে জোকাৰি কঁকাল।

ৰেঁচ্‌পেঁচ্‌
পোছাকেৰে
বাইদেৱে ধুনপেঁচ
মাৰি যায়
থিয়েটৰ-ভাওনা চাবলে',
মই যাব খুজিলেই
টোপনি আহিব বুলি
পুতলা দিমহি' বুলি
ফুচুলায় শুবলে'।
কোনোবা টলকতে
বাইদেউ গুচি যায়গৈ,
বিছনাত বহি বহি
পুতলাৰ কথাকেই
গুণি গুণি ভাবি থাকোঁ মই।
ডাঙৰ যেতিয়া হ'ম
কিমান ইমানবোৰ পুতলা আনিম,
দেউতাৰ চন্দুকৰ
পইচাসোপাকে নি
গোটেই বজাৰৰে পুতলা কিনিম।

কি কি কিনিম জানা?
বহুত কিনিম
দোকান উদং কৰি তেনেই আনিম।

এক্ দুই তিনি চাৰি
পাঁচ সাত বাৰ তেৰ ন দহ বিছ্
একইছ বাইছ তেইছ
পয়ত্রিছ্ ছয়ত্রিছ্
এশ দুশ অষ্টসত্তৰ
ঊনানব্বই
একানব্বই বিৰানব্বই বহুত নব্বই
কিনি কিনি পুতলা
দিম থই থই।

হাঁহ পেক্ পেক্ কৰা
চাবি দিলে লৰ মৰা
টেপা দিলে কেঁক্ কৰা ৰবৰৰ লৰা
ভোকোহা নোকোহা এটা নাক-মুখ খৰা।
মস্ত মলুৱা এটা টিঙৰ বান্দৰ
ভেঙুৰাভেঙুৰি কৰি
ছুই দিলে মাৰে বৰ লৰ।

আনিম আনিম এটা ওৰাংওটাং
মুৰত চেপিলে তাৰ
তাল বায় খেটাংখেটাং।

হনুমান মুখ মেলি কৰে কাপ্ কাপ্
কাণখন মোহাৰিলে মাৰে থিয় জাঁপ।
ঢেকুৰা কুকুৰ এটা ভেবেলা কুকুৰ
ৰচীৰে টানিলে লৰে টুকুৰ টুকুৰ।

এখৰাহি আনি থম
অকমান লৰা,
এডলা ছোৱালী কিনি
খৰাহিৰ পৰা দিম এটা এটা দৰা।
বিয়া হব ধুমধাম্
ঢোল বাব ধিন্দাং
গিজ্জিতাং গিজ্জিতাং
ধিনিদাং খিতাং খিতাং
নাম গাম জাত জাত্
পানী তুলি তুলি আহি
বৰবিয়া হৈ গ'লে, বাহীবিয়া হব পিছে
খাম ভোজ-ভাত,
বাইদেউক হলে মই
সোমাবলৈ' নিদিম কোঠাত।
মোক যদি আগলৈ
ভাওনালৈ' নিম বুলি কয়,
তেতিয়াহে পাব কিবা
যদি বাকী ৰয়।
তাৰ পিছে আক' মই
কিনিম খেলনা গৈ,
ভাত বন্ধা
সৰু সৰু
চছ্‌পেন্ চৰু
কেৰাহী, ডেগ্‌ছি তেৱা
আৰু পানী উতলোৱা
সেইটো যে কি নাম?
কেটেলী নে কেটেলাপছু?
কেৰাটাও বটলহি খুব সৰু সৰু।

হেতা কৰছুলি
আৰু লোহাৰ ঝিঁজিৰা
চামুচ কটাৰী কাঁটা
কল এটা কণী ফেটা
কটিপুৰি বেলিবলে বোলোন বেলেনা
বন্ধা-বঢ়া কৰা যত
আছে খেলেনা।
ভাত হ'ব ভক্ ভক্,
দাইলখন উতলিলে
বক্ বক্ বক্,
চেঁংকৈ মাৰি দিম
জলকীয়া জিৰাৰ চমক্,
চমকৰ ভমকত উঠে যদি জুই
বাল্‌টিৰ পানী মাৰি দিম ধৰি ধুই।
তাৰ পিছে ভজা-পোৰা
বছাত লাগিম,
পেটুৱা বেঙেনা আনি
তাৰ ধৰি পেটটো ফালিম।
লঠামুৰা লাওটোৰ
টিকনি কাটিম,
ঘেচেৰ ঘেচেৰ কৈ
মাছবোৰ আনি আনি
মৈদাত
বাছিম-কাছিম,
আলু-পটলৰ ধৰি বাকলি চাঁচিম।
মূলাবোৰ কাটি যাম
খচ্ খচ্‌কৈ

মাজে মাজে এটুকুৰা
খাম তাৰে মচ্‌মচ্‌কৈ।
ঠাহি ঠাহি
কুটি যাম
এটা কলডিল,
ভাজিবলৈ বাছি লম
খুতৰীয়া শাক জিল্‌মিল্‌।
শাকপাচলি চব
বাছিম কুটিম,
মটৰ-মাহখিনি হলে
কোচত থৈ দিম।
হুটুৰ হুটুৰকৈ
ঔ টেঙা এটা আনি
মাটিত খুন্দিম,
তিনিফাল চাৰিফাল
কৰি তাৰে
বখলিয়াই মই
টেঙাশাক আঞ্জা ৰান্ধিম
আধাখিনি হওঁতেই নিমখ চাকিম।
পাতত দিয়া, ভাতত দিয়া
খৰলি জালুকীয়া
অসমীয়া খাৰ-টেঙা
খৰিকাৰ মাছ চেঙা
খাই খাই টকালি পাৰিবি,
কেঁঞাৰ ৰহৰ দালি
খাই-বৈ উগাৰ মাৰিবি।

পাপৰ ভজা কুচ্ কুচ্
আলু ভজা মুচ্ মুচ্
কণীভজা আমলেট্
ইংলিছ টোছ্
'মোগ্‌লাই কাৰী' আৰু
কোপ্তা-পোলাও,
জলা পাই হব তোৰ
চকুপানী ওলাওঁ ওলাওঁ।
বঙলুৱা চৰ্চ্চৰি
পালে খাবি জাঁপ্ ধৰি,
ইংৰাজী কাট্‌লেট্
বইল বোছ্ ফোছ্
খালে তোৰ বাপুকণ
হ'ব দিলখোছ।
বান্ধনীবাঢ়নীবোৰ
বৰ ভাল পাওঁ,
ঘিঁউ আছে
মউ আছে
দুধ আছে
দৈ
আৰু আখৈ
খাওঁ লৈ লৈ।
কঠালগুটিটো পোৰা; জুইত দিলে ধুম্ কৰা
কছুৰী, ফুলৰী-বড়া
ৰসগোল্লা ৰসকৰা
খেদি খেদি খাওঁ
এটা কথাহে হ'লে বৰ বেয়া পাওঁ।

তিতা তিতা নিমপাত
কেটেহা পটল পাত
তিতাকেৰেলা,
খালে মোৰ লাগে যেন
জিভাত বগাই যায়
এটা বৰ চেলা।

তাতোকৈ আৰু
বেয়া পাওঁ বাৰু
মায়ে মোক যেতিয়াই
কন্দুৱাই
কন্দুৱাই,
ভাল ভাল বুলি বুলি
বেয়া বেয়া দৰৱ খুৱায়।

মুখখন ধৰে ফালি
চামুচেৰে দিয়ে ঢালি
হাত-ভৰি এছাৰিলে
এৰিবৰ নাই,
দেউতাও আহি
প্ৰথমতে হাঁহি
কয় বোলে ঔষধ বৰ ভাল;
তথাপি নাখালে মই
দাবি মাৰি
ঘৰ-বাৰী
কৰে তালফাল
ইমান খঙাল!

নানান বিলৈ কৰি
নগুৰনাগতি কৰি
ধৰি ধৰি ঔষধ খুৱায়,
ডাঙৰ হলেই মই
দৰৱসোপাকে গই
পুখুৰীত দিম নি পেলাই;
ভাত খাই উঠিলেই
দেৱাই খুৱাই বুলি
ভাতকেই খাবলই
মাজে মাজে
মনকে নাবায়।
ডাক্তৰডাল
কিয় জানো ঘনে ঘনে
আমাৰ ঘৰলৈ আহে
দুষ্ট পেটাল!

তাক দেখিলেই মোৰ
চুলি আগে জীৱ যায়
দেৱাই দেৱাই তাৰ
গাটো গোন্ধায়,
বেজী মাৰি সেইটোৱে বৰ বং পায়,
খেক্‌খেক্‌কৈ হাঁহে
মোক কন্দা চাই।

মোক আৰু মিছাকৈয়ে
মৰম কৰিম বুলি
ছোৱে মোৰ গাল,
ভয়তেই হওঁ লালকাল।

ভাইটিয়ে-ময়ে লৰি
সোমাওঁ চুকত,
বিচাৰিলে দেখে মোক
খাটৰ তলত।
মায়ে কয় ডাক্তৰ ভাল
বৰ হেনো ভাল,
নহয় নহয় মা
সেইডাল কেতিয়াও
হবই নোৱাৰে ভাল—
সি যমকাল,
ডাঙৰ হলেই মই
খুন্দি তাৰ
ভাঙি দিম ঢোবোহা কঁকাল।

অকণিৰ সপোন

মা! মই আজি নতুন এটা সপোন দেখিলোঁ
পুৰণা গানক এটা পোকে গিলা দেখিলোঁ।
মা! দেউতাৰ যে পুৰণা বহী আছে
তাতে মচ নোখোৱা
তিনিটা চাইটা সাতটা যে গান আছে
তাৰেই এটা গানক, মা!
এটা পোকে খাইছিল খোকাখোকে
কলোপ্ কলোপ্
টলোপ্ টলোপ্—গানটো গিলি দিলে।
দেউতাৰ সেই পুৰণা গানটো
পোকটোৰ চেপেটা পেটলৈ গ'ল—
ভাল কথা হ'ল।
দেউতাৰ সেই ভাল গানটো
আজিৰ পৰা নাইকিয়া হ'ল।
এই বুলি মই বহি আছিলোঁ মনত বেজাৰ পাই
এনেতে উঠিলোঁ চক্ খাই,
পোকটোৰ পেটৰ ভিতৰত
দেউতাৰ গানে বাজনা বজাই
কোৰ্ কোৰ্ কৰে,
পোকটোৰ সেই ওফন্দা পেট্ ফালিবলৈ ধৰে।
পোকে খালে ভয়—ক'লে তাক
"তোক হ'লে খাই ভুল কৰিলোঁ মই

পাৰ যদি বাহিৰলৈ ওলা,
নকৰিবি পেটত সোমাই মোক জ্বলাকলা।"
গানে কলে—
"তেন্তে মোক দে বতিয়াই দে—
পেটৰ পৰা উলিয়াই বাহিৰলৈ নে।"
পোক উৰি ঘূৰি ঘূৰি
ভোন্‌ভোনাই
গানটো বতিয়ালে—
গানটো ওলাই লৰ মাৰি গৈ
দেউতাৰ সৌ
সৰুকালৰ ফটোখনৰ ভিতৰত সোমালে।
মা! মোৰ সপোনটো মিছা বুলি
ভাবিছ নেকি বারু?
মিছা নহয় মা!
সাক্ষী আছে সৌ তিনিটা গারু।

১ম বছৰ
'প্ৰবাহ'ত প্ৰকাশিত।
১৯৫৬ চন

কুম্পুৰ সপোন

মা, আজি মই
সপোন দেখিলোঁ মা
জকমকীয়া সপোন এটা মা
বেলি সপোনত অহা দেখিছোঁ মা
সঁচাকৈয়ে মা!
দেউতা বহা চকীখনত মই
বহি বহি চাই আছিলোঁ
খিলিকিয়েদি
ৰঙা বেলিটোলে’।
গধূলি মা বেলিটো যে
ইমান ৰঙা পৰে,
গাৰ পৰা তাৰ
সোণ সৰে
ৰূপ সৰে
বালিছন্দা সৰে,
ৰৰঘুণৰ দৰে
ঝৰঝৰ কৰে;
গাৰ পৰা তাৰ—
জিলিকজালাক
বহুত পোহৰ সৰে।
চাই থাকোঁতেই দেখা বেলিটো
তললে’ সোমাই গ’ল
ঘৰটো আন্ধাৰ হ’ল।

জোনও নোলাল
তৰাও নোলাল
আকাশতে বেলিও নুমাল।
মা, তই জ্বলোৱা
মম্‌বাতিটোও
নুমাই থাকিল—
জ্বলি জ্বলি
গলি গলি
ঢুকাল পুৰি পুৰি—
আন্ধাৰত মই বৈ থাকোঁতেই
দেখিলোঁ দেখোন পুৱা বেলিটো
আকউ আহিল ঘূৰি।

বেলিটো আহিল
আমাৰ ঘৰৰ
খিলিকিমুখলৈ,
তাক দেখি মই
একে লৰেই
গলোঁ আঁতৰলৈ।
বেলিটো সোমাল খিলিকিয়েদি
দেউতা বহা
চকীখনত বহি,
দেউতাৰ সৌ কবিতা-বহীত
খচ্‌ খচ্‌ কৈ
বহুত কৰিলে চহী।
দেউতাৰ সৌ কবিতাবিলাক
মেলি মেলি চালে,

তাৰে এটা গান উলিয়াই
গুণগুণকৈ
আপুনিয়েই গালে।
মা! তাৰ পিছত মোলৈ চাই
মোক মাতিলে মূৰ ছুপিয়াই
মই ক'লোঁ—নাযাওঁ,
কিয় বুলি মোক সুধিলত মই কলোঁ—
মই তোক যে চিনি নাপাওঁ।
আৰু কলোঁ
দেউতাৰ আগত
কৈ দিম ৰবি,
'দেউতাৰ বহীত আঁকা বুলি
তেতিয়া মজা পাবি।
মা! তেতিয়া সি হাঁহিলে—
মিচিকিয়াই,
হাঁহি মাৰোঁতে ধুনীয়া ধুনীয়া
ফুলজাৰী ওলায়।
কৰবাৰ পৰা সোণৰ থালত
আৰু ৰূপৰ এখন পদুম-পাতত
সাত বৰণৰ বহুত মিঠাই
দিলে উলিয়াই।
ৰঙা মিঠাই, নীলা মিঠাই
সন্দেশ হালধীয়া।
মিঠাই দেখি গলোঁ কাষলৈ
সি চুমা খাই মোৰ কপালত
তুলি ললে মা
তাৰ কোলালৈ।

তেতিয়া মিঠাই খালোঁ
তাক খুপ্ ভাল পালোঁ।
সি কলে মোক
দেউতাক কৰি
কেলে আহিছিল ৰবি—
আৰু তয়ো সোণ
ভালকৈ পঢ়ি
মহাবিজ্ঞানী হবি।
এনেতে কুকুৰাই মাতিলে
যেতিয়া—
সি ঘপৰাই উঠিলে তেতিয়া,
—মোক মা নমাই থৈ
চুমা এটা খাই
উৰা মাৰি গ'ল
পূবৰ পিনেদি
ওলাবলৈ।
হয় নে নহয় মা।
সেইটো আকাশত
ওলাই আছেহি
সেইটো চা।

ফুলকুঁৱৰী

মা! মই এটা মা!
খুউব ধুনীয়া সপোন দেখিলোঁ,
আৰু মা! বুইছ মা!
সপোনতেই ডাঙৰ ডাঙৰ কথা শিকিলোঁ।
বুইছ মা! দেউতাই যে আনি দিছে
কিতাপ ছবি থকা
আৰু তাত যে মা আঁকা আছে
আঙুৰ পকা পকা;
আৰু তাত যে আছে
ৰঙা-নীলা হাঁহ,
আৰু হালধীয়া কণী থকা
তিনটা চৰাই-বাহ;
আৰু তাত যে আছে টুপী পিন্ধা কেঁচা
আৰু যে মা ছোৱালীজনী
পকা কলা,
নেদেখা ফুলৰ মাজে মাজে
নেপুৰ বজাই নাচে
আৰু হেনো কাবেংঘৰত
মনে মনে সোমাই থাকি
বৰ পুৰণি তাঁত এখনত
ন-ন ফুল বাছে।

তায়ে হেনো সৰুল'ৰালৈ
বোৱে কলৰ পুলি,
চেনিচম্পা-মনোহৰ
থোকাথোকে পকাই পকাই
লয় শিকিয়াত তুলি।
মই কলোঁ—"কলা দিয়া খাওঁ"
তাই ক'লে "ব'লা তেনে গড়গাঁৱলৈ
ফুলকুঁৱৰীৰ বৰবাৰীলৈ যাওঁ।"
মই কলোঁ—"মা মোৰ যে সৰু ভৰি
ইমান দীঘল বাটলৈ মই
যাওঁ কেনেকৈ লবি?"
তাই কলে মোক—'ৰবা বাৰু আনিম এৰ'প্লেন'
এই বুলি মা! থাপ মাৰি তাই
আনিলে ধৰি
সেইফালেদি উৰি যোৱা এটা ডাঙৰ শেন।
পিছে মা! বুইছ মা! শেনৰ মূৰত
মাৰিলে এটা চৰ,
একেচৰেই শেনটো হ'ল
দীঘলবহল বৰ।
কল বেচা ছোৱালীয়ে কোলাত তুলি মোক
শেনৰ পিঠিত উঠি-বহি
তাৰ মূৰত মাৰিলে ঘোঁক।
পাখি মেলি ডাৱৰলৈ শেনটো উৰি গ'ল;
বুইছ মা!
আমাৰ এই পকা বঙলা
আৰু কলঘৰ

আৰু ধাগিছাখনো
তল্লতেই পৰি ৰ'ল।
আৰু মা ওপৰৰ পৰা ভোবোলাটো
মেকুৰী যেন দেখি,
আৰু ষাড়গৰুটো ছাগলীৰ সমান হ'ল।
আৰু দেউতাক দেখি
মোৰ সমান তেনেই অকণমান,
আৰু তোক দেখি মা
মই লোৱা গাৰুটোৰ সমান।
খোপা লগা মূৰ এটা যেন গাৰুত লাগি আছে,
ইস্ খং কৰিছ কিয় ?
সঁচা কথা কৈছোঁ মা
তই যদি ষাৰ ওপৰলৈ
তেনেকুৱাই থিক দেখিবি পাছে।
